

Suomen Lääketieteen Säätiön

VUOSIKERTOMUS

2023

PÄHKINÄNKUORESSA

Suomen Lääketieteen Säätiö pyrkii toiminnallaan varmistamaan, että Suomessa on korkeatasoista lääketieteellistä tutkimusta ja osaamista myös tulevaisuudessa.

Lääkäriseura Duodecimin vuonna 1960 perustama säätiö myöntää vuosittain apurahoja yli kaksi miljoonaa euroa tutkijanuransa eri vaiheissa oleville lääkäreille. Kymmenen viime vuoden aikana se on jakanut apurahoja yhteensä yli 20 miljoonaa euroa. Edustettuina ovat kaikki lääketieteellisen tutkimuksen alat yleisistä kansantaudeista harvinaisiin perinnöllisiin sairauksiin.

Yksityishenkilöiden ja elinkeinoelämän tekemät lahjoitukset ovat keskeinen säätiön varojen lähde.

Kertomusvuonna apurahoja ja palkintoja myönnettiin noin 2,5 miljoonaa euroa 124 tutkijalle ja tutkimusryhmälle.

Sisällysluettelo

6	Esipuhe		
8	Suomen Lääketieteen Säätiön toimintakertomus 2023		
10	Terveydenhuollon uudistaja		
12	Uudet tutkimusavaukset -apuraha Estääkö ulostensiirto vauvana lihomista lapsena? 13		
15	Post doc -apurahat		
16	Tutkimusryhmän perustajan apuraha Onko aivojen insuliiniresistenssi muistisairauden taustalla? 17		
18	Palaavan tutkijan apuraha Parempaa hoitoa virtsarakon syöpään 19		
20	Tutkimusapuraha päätoimiseen tutkijana työskentelyyn Naisilla sydänsairaudet yleistyvät nopeasti vaihdevuosien jälkeen. 21		
24	Suomen Lääketieteen Säätiö sai ennätysmäärän apurahahakemuksia		
26	Suomen Lääketieteen Säätiön Kannustusapuraha ja Eka-apuraha Mistä olkapään kipu johtuu? 27 Älypuhelinkuvista tietoa suun terveydestä..... 28		
29	Suomen Lääketieteen Säätiön rahastot		
30	Kuormitus potilastyössä vaikeuttaa tutkimuksen tekemistä		
32	Auta tutkijoita muuttamaan maailmaa		
36	Lahjoitukset		
38	Sarkoomarahasto syntyi Vilja Linnean tarinasta		
40	Säätiön varojen hoito		
42	Tuloslaskelma		
44	Hallinto ja henkilöstö		
48	Riskienhallinta ja toimintaperiaatteet		
49	Kuluvan vuoden näkymät		
50	Tilintarkastuskertomus		

Katriina Aalto-Setälä / Suomen Lääketieteen Säätiön hallituksen puheenjohtaja

Esipuhe

SUOMEN LÄÄKETIETEEN Säätiön sai vuonna 2023 ennätyselliset 898 apurahahakemusta. Tämä on positiivinen merkki. Se osoittaa, että tutkimus kiinnostaa suomalaisia lääkäreitä.

Säätiö tekee arvokasta työtä jakaessaan rahoitusta yli sadalle nuorelle lääkäritutkijalle joka vuosi. On tärkeää, että apurahoja on tarjolla tutkijanuran alkuvaiheesta lähtien. Vaikka alussa summat ovat pieniä, niiden merkitys on suuri. Ne kertovat nuorelle lääkärille, että hänen työtään arvostetaan.

Vain tukemalla nuoria lääkäreitä tutkimuksen pariin — mieluiten jo ensimmäisinä opiskeluvuosina — saamme uusia tutkijasukupolvia ja tutkimusryhmien vetäjiä. Harva hyppää mukaan tutkimustyöhön siinä vaiheessa, kun toimii esimerkiksi jo ylilääkärinä ja kliininen työ painaa päälle. Kipinä pitäisi sytyttää riittävän aikaisin.

Suomen Lääketieteen Säätiön vahvuus on, että se tukee laaja-alaisesti kaikkien eri lääketieteen alojen tutkimusta. Koskaan emme voi tietää, mitkä tutkimusalat tulevaisuudessa ovat tärkeitä ja mihin tarvitaan lisää tutkimus-

”

Suomen Lääketieteen Säätiön vahvuus on, että se tukee laaja-alaisesti kaikkien eri lääketieteen alojen tutkimusta.

ta. Koronapandemia iski yllättäen — emmekä tiedä mitä seuraavaksi on edessä. Käyttöön tulee myös uusia teknologioita, joiden hyödyntämistä lääketieteessä pitää selvittää. Säätiön etuna on, että se kykenee mukautumaan ajan tarpeisiin.

Kehitämme säätiön apurahajärjestelmää jatkuvasti siten, että se palvelisi paremmin lääkäreitä ja tulevaisuuden tutkimustarpeita. Viime vuonna lanseerasimme muiden säätiöiden kanssa ”Aivotuonti”-ohjelman, jonka avulla tuomme maailmalta takaisin Suomeen yhden huippututkijan. Saimme erittäin korkeatasoisia hakemuksia. Uskon, että saamme ohjelman kautta todella positiivisen piristysruiskeen suomalaiselle tutkimukselle.

Lääkärien osuus lääketieteellisessä tutkimuksessa on viime vuosina vähentynyt. Kehitys on huolestuttava. Läkäreitä tarvitaan, jotta tutkimuksen yhteys kliiniseen työhön säilyy. Vaikka Suomessa on hyvät mahdollisuudet tehdä lääketieteellistä tutkimusta, ai-

nutlaatuiset potilasrekisterit ja hyvä tutkimusinfrastruktuuri, ilman rahoitusta mikään ei etene. Säätiön vuonna 2023 tekemän selvityksen mukaan kliinisen työn kuormitus on koronapandemian jälkeen monilla lääkäreillä kasvanut eikä tutkimukselle jää aikaa. Apurahat ovat tärkeitä, sillä ne mahdollistavat tilapäisen irtautumisen potilastyöstä ja keskittymisen tutkimukseen.

Säätiö käynnisti tänä vuonna Tulevaisuuden lääketiedettä -kampanjan, jonka kautta kuka tahansa voi tukea lääketieteen tutkimusta esimerkiksi syntymäpäivälahjoituksen tai testamentin kautta. Toivon, että mahdollisimman monet innostuvat lahjoittamaan rahaa lääketieteelle, tulevien lääkärisukupolvien työn tukemiseen. On paljon sairauksia, joista tiedetään aivan liian vähän ja joihin ei ole hoitoa. Työtä riittää.

Lääketieteen alalla tutkimus on pitkäjänteistä. Yhden tutkijanuran aikana ehtii tapahtua vain vähän, mutta tutkimustyön hedelmät pääsevät keräämään lapsemme ja lapsenlapsemme. Lahjoitus lääketieteen tutkimukseen on lahja tuleville sukupolville.

Toukokuussa 2024

Katriina Aalto-Setälä

Suomen Lääketieteen Säätiön hallituksen puheenjohtaja

Suomen Lääketieteen Säätiön toimintakertomus 2023

Säätiön toiminnan tavoite on suomalaisen lääketieteellisen tutkimustyön ja koulutuksen tukeminen. Säätiö tukee erityisesti nuoria lääketieteen tutkijoita. Säätiö on yksi merkittävistä lääketieteellisen tutkimuksen tukijoista maassamme.

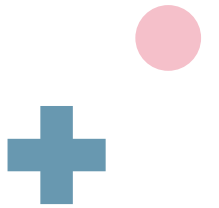
Apurahat ja palkinnot

SÄÄTIÖ MYÖNTÄÄ vuosittain eka- ja kannustusapurahoja aloittaville tutkijoille, 6 kk, 12 kk ja 24 kk tutkimusapurahoja, post doc -apurahoja, palaavan tutkijan ja tutkimusryhmän perustajan apurahoja sekä uudet avaukset -erityisapurahoja kokeneemmille tutkijoille ja tutkimusryhmille. Lisäksi säätiö myöntää vuosittain Pohjolan lääketieteen palkinnon suomalaiselle lääkärielle huomattavasta kansallisesta ja kansainvälisestä elämäntyöstä lääketieteen alalla. Palkinto pohjautuu Pohjo-la-yhtiöiden Suomen Lääketieteen Säätiölle tekemään lahjoitukseen.

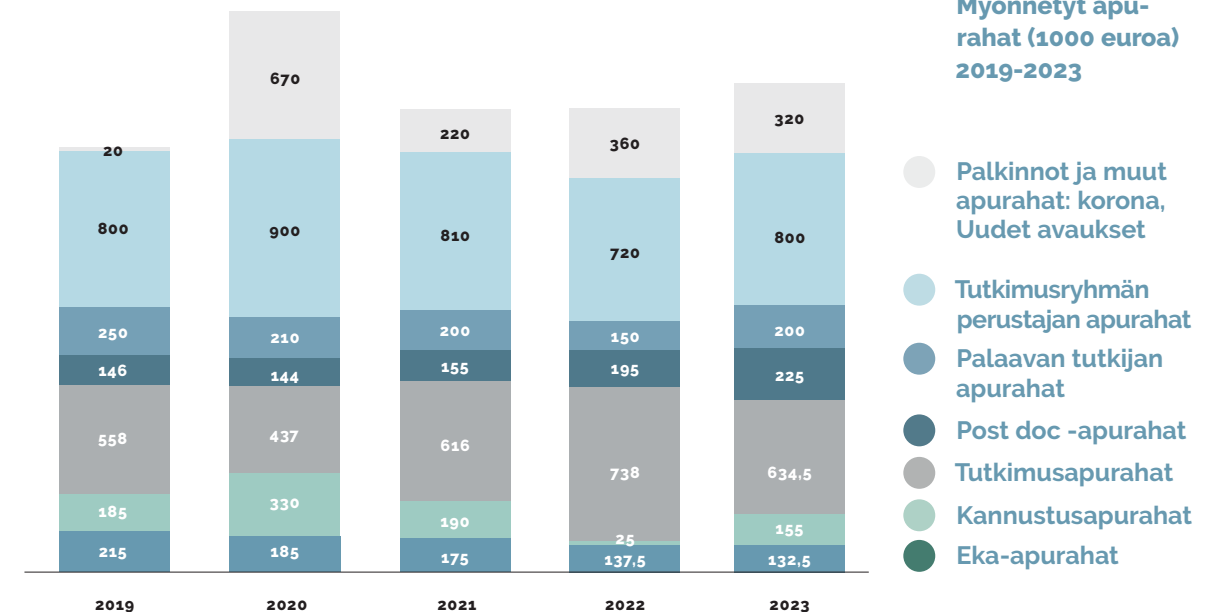
Vuonna 2023 säätiö myönsi yleisessä haussa apurahoina 2,5 miljoonaa euroa. Apurahan sai 124 tutkijaa. Hakuaika oli toukokuussa ja apurahat julkistettiin Duodecimin vuosijuhlassa marraskuussa. Käsiteltäviä hakemuksia oli 898, mikä on kaikkien aikojen ennätys. Lisäksi säätiö myönsi erillisissä hauissa Post doc -poolin kautta erillisissä hauissa kolmelle post doc -tutkijalle yhteensä 225 000 euroa.

Pohjolan lääketieteen palkinto 20 000 euroa myönnettiin tammikuussa 2024 professori Mats Brommelsille Helsingin Lääkäripäivien yhteydessä. Palkinto myönnetään suomalaiselle lääkärielle huomattavasta elämäntyöstä lääketieteen alalla.

Säätiö on eräs merkittävistä lääketieteellisen tutkimuksen tukijoista maassamme. Kuvassa 1. on esitetty toteutunut kehitys ja eri tarkoituksiin myönnettyt apurahat.

SÄÄTIÖ ON eräs merkittävistä lääketieteellisen tutkimuksen tukijoista maassamme. Kuvassa 1. on esitetty toteutunut kehitys ja eri tarkoituksiin myönnettyt apurahat.

POHJOLA-PALKINTO

Terveyden- huollon uudistaja

Pohjolan lääketieteen palkinto myönnettiin tammikuussa 2024 professori Mats Brommelsille. Hän on uudistanut terveydenhuoltoa, parantanut potilasturvallisuutta ja kehittänyt lääkäreiden johtamiskoulutusta.

PROFESSORI MATS Brommels toiminut pitkään arvostettuna asiantuntijana kansallisissa terveydenhuollon uudistamishankkeissa ja terveysprojekteissa. Hän on ollut avainroolissa muun muassa hoitopääsyn aikarajojen selvittämisessä vuosina 2002–2003 ja sote-palvelujen valinnanvapauden lisäämisessä vuosina 2015–2016. Hänen

osaamisensa on ollut korkeatasoista ja hänen panoksensa terveydenhuollon uudistusten suunnannäyttäjänä on ollut merkittävä.

Brommels on myös vaikuttanut terveydenhuollon laadun ja potilasturvallisuuden parantamiseen, mihin liittyen hänellä on laaja kansainvälinen ja kotimainen julkaisutuotanto. Lisäksi hänet tunnetaan lääkäreiden johtamiskoulutuksen pioneerina. Hän oli keskeinen

henkilö lääkäreiden erikoistumiseen kuuluvan yliopistollisen johtamiskoulutuksen pystyttämisessä ja kehittämisessä.

Säätiön jakama 20 000 euron suuruinen palkinto myönnetään suomalaiselle lääkäri-
le huomattavasta kansallisesta ja kansainvälisestä elämäntyöstä lääketieteen alalla. Palkinto pohjautuu Pohjola-yhtiöiden Suomen Lääketieteen Säätiölle tekemään lahjoitukseen.

Viimeisimmät Pohjolan lääketieteen palkinnon saajat

2024	Professori Mats Brommels	2014	Professori Inkeri Elomaa
2023	Professori Timo Strandberg	2013	Professori Martti Kekomäki
2022	Professori Helena Kääriäinen	2012	Professori Marja-Riitta Taskinen
2021	Professori Sirkka Keinänen-Kiukaanniemi	2011	Pääjohtaja Vappu Taipale
2020	Professori Eija Kalso	2010	Professori Jussi Huttunen
2019	Professori Markku Mäki	2009	Professori Hilikka Soininen
2018	Professori Marjukka Mäkelä		
2017	Professori Markku S. Nieminen		
2016	Dosentti Aarno Kari		
2015	Professori Matti Uusitupa		

Lue lisää aiheesta kotivuillamme
www.laaketieteensaatio.fi

Uudet tutkimus-avaukset -apuraha

SÄÄTIÖ JAKOI vuonna 2023 erityisapurahoja uusiin tutkimusavauksiin korkean riskin tutkimushankkeissa. Säätiö haluaa näin tukea nuoria lääkäreitä ja uusia tutkijasukupolvia, jotka etsivät ratkaisuja tulevaisuuden haasteisiin. Lääketieteen tutkimuksen odotetaan vastaavan muun muassa uusien tartuntatautien ja ilmastonmuutoksen tuomiin terveysuhkiin. Toisaalta teknologian kehitys, kuten tekoälyn ja täsmähoitojen kehittyminen, luo uusia mahdollisuuksia. Apurahat myönnetään lääkäritutkijoille hankeapurahoina lääketieteellisesti merkittävään uuteen tutkimusavaukseen. Säätiö myönsi vuonna 2023 apurahat kuudelle tutkimusryhmälle, yhteensä 300 000 euroa.

HLT SAUJANYA KARKI, OULUN YLIOPISTO, 50 000 €

Koneoppimisen soveltaminen hammassairauksien riskien arviointiin ja diagnosointiin

LT PANU KIVIRANTA, ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO, 50 000 €

Vastasyntyneen suojaus hapenpuutetta vastaan tehostamalla vastasyntyneen omia suojausmekanismeja – soveltava tutkimus kokeellisessa lammasmallissa, jossa aiheutetaan vastasyntyneen vakava hapenpuute

LT NIKO PAALANNE, OULUN YLIOPISTO, 50 000 €

Lasten ylipainon ja lihavuuden ehkäisy ulosteensiirron avulla – NEMO-FMT

LT AMANDE PAULS, HUS, 50 000 €

Kohti mukautuva 'closed-loop' syväaivojen stimulaatiota epilepsiassa: epilepsian biomarkkerien tunnistaminen MEG/EEG:n avulla

LT JUHO TYNKKYEN, TAMPEREEN YLIOPISTO, 50 000 €

Erittäin suuren sydänäkkikuolemariskin tunnistaminen genetiikan, sydänsähkökäyrän, biologisten merkkiaineiden ja hoitoon sitoutumisen perusteella

LT OUTI UIMARI, OULUN YLIOPISTO, 50 000 €

Endometrioosin patogeneesi, diagnostiset ja uudet hoitokeinot

LT Niko Paalanne / Uudet tutkimusavaukset -apuraha

Estääkö ulostensiirto vauvana lihomista lapsena?

LT NIKO PAALANNE tutkii, miten suolistomikrobistoa muokkaamalla vauvana voidaan vaikuttaa lapsen taipumukseen lihoa.

Yli puolet suomalaista on ylipainoisia ja usein lihominen alkaa jo lapsuudessa. Jos lapsi on lihava, hän on hyvin todennäköisesti sitä myös aikuisena. Paalanne kollegoineen tutkii, voitaisiinko tähän kehitykseen vaikuttaa ulosteensiirtojen avulla.

Paalanteen tutkimuksessa on mukana sekutiolla syntyneitä ylipainoisten äitien lapsia. Heidät satunnaistetaan siten, että heti syntymän jälkeen osa saa ulosteensiirron omalta äidiltään ja osa biopankista normaalipainoiselta terveeltä luovuttajalta.

”Haluamme nähdä, voidaanko hoikan ihmisen mikrobistoa antamalla vaikuttaa lapsen taipu-

mukseen lihoa. Ajatus on, että yritetään vaikuttaa tilanteeseen jo alkuhetkellä”, Paalanne kertoo.

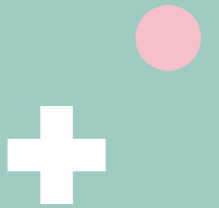
Vauvojen ulosteensiirtoja on jo viime vuosina kokeiltu Suomessa ja menetelmä on todettu turvallisiksi. Pieni määrä ulostetta laimennetaan ja annetaan vauvalle äidinmaidon mukana.

Paalanteen mukaan aiempien tutkimusten perusteella näyttäisi siltä, että vauvojen ulosteensiirroilla voidaan muokata mikrobistoa.

”Suunnitelman mukaan seuraamme kolmen vuoden ikään asti lasten kasvun ja painon kehittymistä. Uskon, että ulosteensiirto voi vaikuttaa siihen, miten herkästi ylipainoa kertyy”, Paalanne sanoo.

Post doc -apurahat

POST DOC -POOLIN HAKU KAHDESTI VUODESSA

Säätiöiden post doc -pooli on Säätiöt ja rahastot ry:n jäsensäätiöiden perustama apurahavaranto, joka on tarkoitettu tohtorien ulkomaiseen työskentelyyn. Poolin on määrä edistää Suomen tieteen kansainvälistymistä tarjoamalla yhdestä lähteestä nuorille tutkijoille 6–24 kuukautta kestävän ulkomaisen tutkimusjakson kustannukset kokonaisuudessaan kattava, joustava rahoitus. Säätiöiden post doc -poolin haku järjestetään kaksi kertaa vuodessa: kevät-haku 1.–31.1. ja syys-haku 15.8.–15.9.

POST DOC -pooli jakaa apurahoja tutkimukseen ulkomailla. Säätiöiden yhteisen poolin ansiosta ulkomaille lähtevä tohtoritutkija voi saada 6–24 kuukautta kestävän tutkimusjakson kustannukset kokonaan kattavan apurahan yhdellä hakemuksella. Tarkoitus on edistää väitelleiden tutkijoiden kansainvälistymistä. Pooliin kuuluvat 13 säätiötä ovat varanneet tarkoitukseen yhteensä 3,2 milj. euroa vuosittain. Säätiö myönsi vuonna 2023 apurahan kahdelle tutkijalle, yhteensä 225 000 euroa.

LT IIVO HETEMÄKI, NATIONAL INSTITUTE OF HEALTH, BETHESDA, MARYLAND, USA, 90 000 €

JAK-estäjien immunologinen tehoautoimmuunitauti APECED:ssa

LT ANU KASKINEN, UNIVERSITY OF TORONTO, USA, 85 000 €

Role of complement in endothelial cell injury and survival

LT ANNA LINDAHL, CAREGGI UNIVERSITY HOSPITAL, FIRENZE, ITALIA, 50 000 €

Idiopaattinen keuhkofibroosi ja covid-taudin jälkeinen keuhkofibroosi

Tutkimus-ryhmän perustajan -apuraha

TUTKIMUSRYHMÄN perustajan apurahojen kohderyhmänä ovat väitelleet lääkärit. Nämä apurahat mahdollistavat päätoimisen tutkimuksen ilman päätoimen päivittäisiä velvoitteita 18 kuukauden ajaksi kolmen vuoden aikana. Vuonna 2023 säätiö myönsi apurahat viidelle tutkijalle/tutkimusryhmälle, yhteensä 800 000 euroa.

LT LAURA EKBLAD, TYKS, 150 000 €

Aivojen insuliiniresistenssi lievää kognitiivista heikentymistä sairastavilla

LT PANU LUUKKONEN, HUS, 165 000 €

Maksan mitokondrioiden aineenvaihdunta ei-alkoholiperäisessä rasvamaksataudissa

LT MIKKO MYLLYMÄKI, HUS 170 000 €

Klonaalisen hematopoiesin vaikutus kihdin patogeneesiin

LT VILLE MÄNNISTÖ, POHJOIS-SAVON

HYVINVOINTIALUE, 150 000 €

Rasvamaksataudin riskitekijät ja ennuste

LT LAURA TOIVONEN, TYKS, 165 000 €

Nenän mikrobiomin ja metabolomin yhteys astman kehittymiseen lapsilla

LT Laura Ekblad / Tutkimusryhmän perustaja

Onko aivojen insuliiniresistenssi muistisairauden taustalla?

"Olen apurahasta valtavan onnellinen. Tutkimuksen vieminen eteenpäin on hankalaa, jos on vain lyhyitä rahoituksia ja pitää koko ajan miettiä, onko rahaa kuvantamistutkimuksiin ja muuhun tarvittavaan."

VIIMEAIKAISTEN tutkimusten perusteella Alzheimerin taudissa insuliinin vaikutus aivoissa on heikentynyt eli hermosoluista on tullut insuliiniresistenttejä. Lisäksi insuliinia pääsee aiempaa vähemmän veriaivoesteen kautta aivoihin. Tämä vaikeuttaa hermosolujen toimintaa.

"Insuliini vaikuttaa aivoissa monella tavalla hermosolujen toimintaan. Sen puute aiheuttaa häiriöitä kognitioon ja tiedonkäsittelyyn", geriatriaan erikoistuva lääkäri, LT Laura Ekblad kertoo.

Ekblad selvittää tutkimuksessaan aivojen insuliiniresistenssin ja muistisairauksien välistä yhteyttä. Tutkimuksessa selvitetään aivojen ja koko kehon toimintaa insuliinirasituksen aikana sekä terveillä koehenkilöillä että alkavaa muistisairautta sairastavilla.

"On tärkeä saada lisää tietoa siitä, miten in-

suliini vaikuttaa aivojen toimintaan. Aivojen insuliiniresistenssiä on aiemmin tutkittu lähinnä kuoleman jälkeen aivoleikkeistä", Ekblad kertoo.

Kun tietoa aivojen insuliiniresistenssin merkityksestä saadaan lisää, voi löytyä myös uusia hoitoja muistisairauksiin. Parhaillaan tutkitaan muun muassa, voisiko diabeteslääke metformiini auttaa yhdessä elämäntapamuutoksen kanssa ehkäisemään muistisairauksia.

Ekblad toivoo tutkimuksista käytännön apua muistisairaiden potilaiden hoitoon.

"Tavoitteena on, että löytyisi tehokkaita ja turvallisia lääkkeitä. Pitkän ajan haaveena on, että löytyisi uusia keinoja myös muistisairauksien ennaltaehkäisyyn", Ekblad kertoo.

Palaavan tutkijan apuraha

PALAAVAN tutkijan apuraha on tarkoitettu ulkomailta Suomeen palaaville tutkijoille. Vuonna 2023 säätiö myönsi neljä palaavan tutkijan apurahaa, yhteensä 200 000 euroa.

DOSENTTI OTSO ARPONEN, TAYS, 50 000 €

Leikekuvantamispohjainen kehonkoostumuksen arvioiminen syöpää sairastavilla potilailla

LT JUHA GOGULSKI, HUS, 50 000 €

Uudenlaiset aivostimulaatiomenetelmät kroonisen kivun hoidossa

LT KARRI KAIVOLA, HUS, 50 000 €

Lewyn kappaleiden kertymisen taustamekanismit

LT LIINA SALMINEN, TYKS, 50 000 €

Immuno-oncological biomarkers for bladder cancer: a new tool for precision medicine

LT Liina Salminen / Palaavan tutkijan apurahan saaja

"Post doc -kausi Tanskassa Aarhusin yliopistossa oli tosi mukava ja sain työskennellä alan huippujen kanssa. On hienoa, että sain nyt apurahan ja voin jatkaa tutkimustani Suomessa pohjoismaisessa yhteistyöprojektissa."

Parempaa hoitoa virtsarakon syöpään

VIRTSARAKON SYÖPÄ on yleinen Suomessa. Uusia tapauksia todetaan vuosittain noin 1400, eniten miehillä. Pinnallinen virtsarakkosyöpä on yleensä hyvin hoidettavissa. Haasteena kuitenkin on, että valtaosassa tapauksista syöpä uusii ja etenee — jolloin myös ennuste huononee.

Urologiaan erikoistuva lääkäri LT Liina Salminen tutkii, miten potilaiden joukosta voitaisiin löytää ne, joille tavanomaiset hoidot eivät riitä.

"Idea tutkimukselle tuli oman klinisen työn ja käytännön kokemusten myötä. Olisi iso tarve löytää nykyistä nopeammin potilaat, joilla on erityisen huono ennuste", Salminen kertoo.

Korkean riskin pinnallista virtsarakkosyöpää hoidetaan kirurgisella toimenpiteellä, minkä jälkeen tavallisesti tehdään potilaalle toistuvia virtsarakon BCG-huuhteluja. Huuh-

teluliuos sisältää eläviä, heikennettyjä tuberkuloosibakteereja. Ideana on, että immuunijärjestelmä aktivoituu ja tuhoaa mahdollisesti jäljelle jääneet syöpäsolut. Osalle potilaista huuhteluista ei kuitenkaan ole hyötyä.

Salminen etsii verestä ja virtsasta muun muassa puolustusjärjestelmän T-solujen uupumisesta kertovia merkkiaineita sekä kasvain-DNA:ta, jotka voisivat auttaa ennustamaan huuhteluhoidon tehoa.

"Jos potilas ei saa huuhteluhoidosta vastetta, syövän etenemisen riski on suuri. Siksi nämä potilaat pitäisi löytää varhaisessa vaiheessa. Kyse on myös kustannuksista — virtsarakkosyöpä on yksi kalleimmista syöpäsairauksista hoitaa", Salminen toteaa.

Tutkimusapuraha päätoimiseen tutkijana työskentelyyn

TUTKIMUSAPURAHAT mahdollistavat 6, 12 tai 24 kuukauden päätoimisen työskentelyn tutkimuksen parissa. Vuonna 2023 säätiö myönsi tutkimusapurahoja 25 tutkijalle, yhteensä 634 500 euroa. Säätiö myönsi kuuden kuukauden apurahan 12 lääkärielle, 12 kuukauden apurahan kahdeksalle lääkärielle ja 24 kuukauden apurahan viidelle lääkärielle.

LT Anette Eskuri / Tutkimusapurahan saaja

Naisilla sydän- sairaudet yleistyvät nopeasti vaihdevuosien jälkeen

"Työskentelen kardiologiaan erikoistuvana lääkäri. Oli ihanaa saada apuraha, sillä se mahdollistaa tutkimustyöhön satsaamisen. Ohjaan myös nuoremman kollegani väitöskirjatyötä."

HEDELMÄLLISESSÄ IÄSSÄ olevilla naisilla sydänperäiset äkkikuolemat ovat huomattavasti harvinaisempia kuin miehillä. Naishormoni estrogeenilla on sydäntä suojaava vaikutus. Tilanne muuttuu kuitenkin nopeasti vaihdevuosien myötä.

"Naiset kirivät vaihdevuosien jälkeen alle kymmenessä vuodessa miehet kiinni sepelvaltimotaudin esiintyvyydessä. Myös sydänperäiset äkkikuolemat lisääntyvät", toteaa LT Anette Eskuri.

Eskuri tutkii laajan pohjoissuomalaisen aineiston avulla sydänperäisen äkkikuoleman syitä eri ikäisillä naisilla. Uhreja on liki 6000 vuosilta 1998–2017. Heistä on käytössä laajat terveystiedot ennen kuolemaa sekä ruumiina-vaustulokset. Tämä tarjoaa mahdollisuudet tutkia kuolemansyitä ja kartoittaa riskitekijöitä.

"Aihetta on tärkeä tutkia, sillä naisten sydänperäisten äkkikuolemien taustalla näyttäi-

si olevan erilaisia syitä kuin miehillä", Eskuri kertoo.

Naisilla sydämeen näyttäisi esimerkiksi kertyvän miehiä yleisemmin sidekudosta ilman selkeää selittävää sydän-sairautta. Sidekudos sydänlihaksessa altistaa rytmihäiriöille ja mahdollistaa äkkikuoleman. Myös hormonitoiminnan ja tunne-elämän tiedetään vaikuttavan naisiin enemmän.

"Nämä riskitekijät olisi tärkeä tunnistaa paremmin, jolloin niihin voidaan puuttua ajoissa."

Eskuri toivoo, että tutkimuksen kautta löytyisi hälytysmerkkejä, jotka auttaisivat estämään ennalta äkillisiä sydänkuolemia.

"Kun nainen on menopaussin partaalla, 50 vuoden tienoilla, ja tulee lääkärin vastaanotolle esimerkiksi vuositarkastukseen, olisi tärkeää, että osattaisiin aktiivisesti puuttua riskitekijöihin."

LO = lääketieteen opiskelija

6 kk

LT KIMMO HALT, OULU, 15 000 €

Hengitystieinfektioiden uusi diagnostiikka ja diagnostiikan ohjaama hoito lastenpäivystyksessä

LT ANETTE HAUKILAHTI, OULU, 15 000 €

Sydänperäinen äkkikuolema ja sydänsairaudet naisilla

LT LAURA KORHONEN, TURKU, 15 000 €

Genomitiedon psykologiset vaikutukset, PeCCaPS-study

LT MARIE KORHONEN, TAMPERE, 15 000 €

Kehityspolkuja kolmanteen sukupolveen

LT HANNA KERMINEN, TAMPERE, 15 000 €

Liikkumiskyvyn heikentymisen ehkäisy iäkkäillä

LL JOONATAN MATTILA, HELSINKI, 13 500 €

Ihmistä itseään vastaan hyökkäävien puolustussolujen säätely

LL HENRIikka OLLILA, HELSINKI, 13 500 €

Tehohoitoa vaatineen COVID-19-sairauden jälkeinen kognitiivinen suoriutuminen ja psykiatriset oireet pitkäaikaisseurannassa

LT JOONATAN PALMU, TURKU, 15 000 €

Ihmisen ja suolistomikrobiston väliset kauksaaliset yhteydet

LT JENNI RANTA-YLIKULJU, OULU, 15 000 €

Käsikirurgisten leikkaustoimenpiteiden vaikuttavuus

LL JUSSI TENNILÄ, KUOPIO, 13 500 €

Ennenaikaisen adrenarken pitkäaikaisvaikutukset

LT PIHLA TOMMISKA, HELSINKI, 15 000 €

Intraoperatiivisen huuhtelun vaikutus kroonisten subduraalihematomien hoitotuloksiin

LL HANNA VLASOV, HELSINKI, 13 500 €

Albumiini sydänkirurgian nestehoidossa

12 kk

LT JAANA KUOPPALA, HELSINKI, 30 000 €

Lääkkeiden vaikuttavuus väestössä

LT AINO LATVA-RASKU, TURKU, 30 000 €

Alentunut insuliiniherkkyys aineenvaihdunnan ja verenkierron säätelyn häiriöiden taustalla

LT MINNA LUKKARINEN, TURKU, 30 000 €

FinnBrain Atopy - vanhempien stressi ja lapsen allergisten sairauksien kehittymisen riski

LT ELINA PELTOLA, TAMPERE, 15 000 €

Akomegaliapotilaiden sydän- ja verisuonisairastavuus Suomessa

LT HENNA-RIIKKA ROSSI, OULU, 15 000 €

Hyvänlaatuisten gynekologisten sairauksien hoidon vaikutukset työkykyyn ja elämänlaatuun

LT KONSTA TEPPU, TURKU, 30 000 €

Alkoholin ongelmakäytön yhteys eteisvärinäpotilaiden hoitoon ja ennusteeseen

LL TIINA UKKONEN, OULU, 13 500 €

Parasetamoli pienen keskosen hoidossa

LT VILLE VARTIAINEN, HELSINKI, 30 000 €

Aerosolien merkitys hengitystieinfektioiden tartuntareittinä

24 kk

LT HENRI HAAPANEN, HELSINKI, 60 000 €

Sydämen suojauksen varmistaminen sydänkirurgian aikana

LT SAMI PUUSTINEN, KUOPIO, 60 000 €

Hyperspektrianalyysi aivokasvainleikkauksissa

LL MIKKO RÄISÄNEN, TAMPERE, 27 000 €

Kämmenen kalvokutistuman hoitostrategiat: pistos-, neula- ja leikkaushoito -satunnaisesti kontrolloitu sokkoutettu monikeskustelkimus (DETECT)

LT ELMO SAARENTAUS, HELSINKI, 60 000 €

Nenäpolyypit ja astma FinnGenissä

LT SAMUEL SANDBOGE, TAMPERE, 60 000 €

Varhaislapsuuden D-vitamiinilisä ja lapsen neurokehitys

TÄTÄ SUOMESSA TUTKITAAN

Suomen Lääketieteen Säätiö sai ennätysmäärän apurahahakemuksia

Säätiö myöntää apurahoja kaikille lääketieteen aloille.

SUOMEN LÄÄKETIETEEN Säätiö sai vuoden 2023 apurahahaussa yhteensä 898 hakemusta, mikä on uusi ennätysmäärä. Hakemusten määrä kasvoi peräti 52 prosentilla vuodesta 2022, jolloin hakemuksia tuli poikkeuksellisen vähän.

Syöpäsairaudet, neurologiset sairaudet ja lastentaudit olivat jälleen suosituimmat hakumat. Sydän- ja verisuonisairauksiin liittyviä hakemuksia tuli suhteessa enemmän kuin edellisellä vuonna, samoin naistentauteihin ja synnytykseen liittyviä hakemuksia.

Sydän- ja verisuonisairauksien tutkimus kasvu

Apurahahakemusten määrissä suurinta kas-

vua edellisvuoteen verrattuna oli sydän- ja verisuonisairauksien tutkimuksessa. Tänä vuonna Säätiö vastaanotti yhteensä 87 hakemusta, jotka käsittelivät sydän- ja verisuonitautien tutkimusta (vuonna 2020 35 kpl).

Sydän- ja verisuonitaudit ovat suomalaisen kansantauteja, jotka aiheuttavat edelleen lähes puolet työikäisten kuolemista Suomessa. Yleisimpiä sydän- ja verisuonisairauksia ovat sepelvaltimotauti, sydämen vajaatoiminta ja aivoverenkiertohäiriöt.

”Sydän- ja verisuonitautien tutkimuksella on niin yksilön kuin yhteiskunnan tasolla merkittävä vaikutus. Tukemalla kansantauteihin liittyviä tutkimuksia olemme todella vaikuttamassa suomalaisten terveyteen”, toteaa Suomen Lääketieteen Säätiön puheenjohtaja Klaus Elenius.

VUODEN 2023 APURAHAHAKEMUKSET LUOKITELTUNA

SAIRAUSRYHMÄ*	kpl	2023	kpl	2022
		%		%
Syöpäsairaudet	147	16	95	16
Muut	111	12	68	12
Neurologiset sairaudet	100	11	75	13
Lastentaudit	93	10	68	12
Sydän- ja verisuonisairaudet	87	10	35	6
Tuki- ja liikuntaelinsairaudet ja -vammat	73	8	58	10
Naistentaudit ja synnytys	68	8	34	6
Muut sisätaudit	62	7	51	9
Tartuntataudit	48	5	39	7
Terveyden edistäminen, th:n toimintatavat	48	5	33	6
Mielenterveys, psykiatriset sairaudet	35	4	23	4
Hammaslääketiede	26	3	11	2
YHTEENSÄ	898		590	

* Sairauksien ryhmittelyssä on hyödynnetty soveltuvin osin ICD-10-tautiluokitusta. Ryhmiä on yhdistelty luettavuuden parantamiseksi. Toisaalta joukkoon on lisätty muutamia kategorioita, kuten lastentaudit sekä terveyden edistäminen ja terveydenhuollon toimintatavat. Vuonna 2022 yhdeksi kategoriaksi lisättiin hammaslääketiede, sillä apurahoja voidaan nyt hakea myös hammaslääketieteen alan tutkimuksiin.

Suomen Lääketieteen Säätiön Kannustus- apuraha 5 000 €

SÄÄTIÖ myönsi 155 000 euron edestä 5000 euron kannustusapurahoina väitöskirjaansa valmisteleville ja tutkijauraansa aloitteleville lääkäreille. Apurahan sai 31 nuorta tutkijaa.

Lista apurahansaajista on säätiön sivuilla: www.laaketieteensaatio.fi

SÄÄTIÖ jakoi tutkimustyötään aloittaville lääketieteen opiskelijoille ja lisensiaateille 2 500 euron suuruisina Eka-apurahoina 132 500 euroa. Apurahan saajia oli 53.

Lista apurahansaajista on säätiön sivuilla: www.laaketieteensaatio.fi

Suomen Lääketieteen Säätiön Eka-apuraha 2 500 €

LT Thomas Ibounig / Kannustusapurahan saaja

Mistä olkapään kipu johtuu?

OLKAKIVUT ovat merkittävin tuki- ja liikuntaelinperäisen työkyvyttömyyden aiheuttaja Suomessa. Olkakupua hoidetaan tyypillisesti tulehduskipulääkkeillä ja fysioterapialla, mutta joidenkin potilaiden kohdalla päädytään leikkaushoitoon. LT Thomas Ibounigin mukaan haasteena on, ettei tarkasti tiedetä, milloin leikkaus on tarpeen.

”Usein ortopediassa kipupotilaasta otetaan magneetti- tai röntgenkuva, jossa todetaan jokin poikkeavaa. Tämän jälkeen ajatellaan, että poikkeava löydös on syypää kipuihin ja tilanne pyritään korjaamaan leikkaamalla”, Ibounig toteaa.

Yhteys kuvantamislöydösten ja oireiden välillä ei välttämättä ole näin yksinkertainen. Esimerkiksi polven ja lannerangan kuvantamistutkimuksissa näkyy poikkeavia löydöksiä lähes yhtä isolla osalla oireettomia ihmisiä kuin niillä, joilla on kipuja.

”Apuraha on hieno asia, sillä klininen työ on kiireistä. Tutkimukseen pitää yrittää järjestää aikaa, jotta se etenisi. Ilman rahoitusta usein sijaiskärsijänä on perhe-elämä ja pienet lapset. Apuraha antaa mahdollisuuden keskittyä ja tehdä asioita laadukkaasti työajalla.”

Ibounigin mukaan olkakivun ja kuvantamistulosten yhteyttä on tutkittu vähemmän kuin polvi- ja selkäkipuja, joten lisää tietoa tästä yleisestä vaivasta tarvitaan.

”Hyödynnämme tutkimuksessamme lähtöaineistona Terveys 2000- ja 2011 -väestötutkimuksia, joihin osallistuneiden joukosta kutsumme satunnaisotannalla 600 ihmistä tutkimuskäynnille ja teemme laajan terveyskyselyn. Lisäksi molemmat olkapäät tutkitaan kliinisesti ja röntgen- ja magneettikuvantamisella”, Ibounig kertoo.

Ibounig toivoo, että pitkäaikaisen seuranta-aineiston pohjalta voidaan nähdä, mitkä ovat riskitekijöitä olkapääkipuille, mistä poikkeavat kuvantamislöydökset johtuvat ja miten olkapääoireet kehittyvät ajan myötä.

HLL Laura Pentti / Eka-apurahan saaja

"Apuraha oli oikein mukava yllätys. Aloittelevana tutkijana on haastavaa, kun ei ole vielä kokemusta apurahojen hakemisesta eikä tiedä, millainen hakemuksen pitäisi olla."

Älypuhelinkuvista tietoa suun terveydestä

HAMMASHOITO on Suomessa paikoin pahoin ruuhkautunut, mutta älypuhelimet voivat tu-levaisuudessa tuoda uuden apukeinon ongelmaan. HLL Laura Pentti on mukana tutkimus-hankkeessa, jossa kehitetään tekoälypohjaista sovellusta suun terveydenhoidon tueksi.

"Ideana on, että ihminen ottaa itse kuvia suustaan ja saa niiden pohjalta palautetta. Nykyisissä älypuhelimissa on kuvausteknisesti niin laadukkaat kamerat, että tarkkuus riittää", kertoo HLL Laura Pentti.

Tutkimuksessa koehenkilöt, yläkouluikäiset nuoret, ovat ottaneet eri puolilta suusta viisi kuvaa älypuhelimien kameralla. Hammaslääkärit tutkivat niistä reikiintymistä, plakkia ja ientulehdusta. Lisäksi nuoret tutkitaan perinteiseen tapaan hammaslääkärin vastaanotolla. Siten voidaan vertailla, miten hyvin tulokset

vastaavat toisiaan.

"Alustavat tulokset valokuvien käytöstä ovat olleet lu- paavia. Näyttäisi siltä, että kuvista näh- dään reikiintymistä kohtalaisen hyvin. Takaham- paiden kuvaaminen voi kuitenkin olla haasta- vaa. Lisäksi valotus, varjot, tarkennus ja sylki hampaan pinnalla vaikuttavat löydösten ha- vaitsemiseen", Pentti toteaa.

Valokuvien lisäksi sovellukseen kuuluu kysely, joka auttaa arvioimaan yksilöllistä riskiä ham- paiden reikiintymiseen tai ientulehdukseen.

"Tarkoitus ei ole korvata hammaslääkärin työtä, vaan antaa käyttäjälle yleiskuva ja tietoa omasta suunterveydestä. Sovellus voi esimer- kiksi huomauttaa, jos ien on jossain kohtaa tu- lehtunut tai hampaaseen on jäänyt plakkia, eli pitäisi harjata paremmin."

SUOMEN LÄÄKETIETEEN SÄÄTIÖN RAHASTOT, JOISTA APURAHOJA MYÖNNETTY VUONNA 2023

A. E. Vehmaksen rahasto
Aarno ja Jenny Piponiuksen rahasto
Aino Eerolan rahasto
Alkoholitutkimusrahasto
Anna-Kaisa Nikalin rahasto
Eero Matti Ranisen rahasto
Kliinisen kemian tutkimussäätiön rahasto
Lilljan säätiön rahasto
Lääketehtas Orionin tieteellinen tutkimusrahasto
Maija ja Matti Vaskion rahasto
Niilo ja Liisa Koivikon rahasto
Paavo ja Veikko Pirilän rahasto
Risto Pelkosen rahasto
Roland, Marita ja Patricia Freundin rahasto
Sinikka ja Seppo Heikkilän rahasto
Suomen Lääketieteen Säätiön kantarahasto
Tauno Putkosen rahasto
Teemu Pohjanpellon rahasto
Vieno Mirjam Rissasen rahasto
Winthrop lääkeyhtymän tutkimusrahasto
Pohjolan lääketieteen palkinto ko. nimikkorahastosta
Post doc -poolin apurahat Lääketieteen Säätiön kantarahastosta

LÄÄKÄRISEURA DUODECIMIN KANNUSTUSAPURAHAT

Viktor Fagerströmin rahasto
Aini Nevanderin rahasto
Aino ja Akseli Koskimiehen rahasto
Gust. Rud. Idmanin rahasto

Kuormitus potilastyössä vaikeuttaa tutkimuksen tekemistä

VAIKKA KLIINISEN TYÖN MÄÄRÄ ON MONILLA LISÄÄNTYNYT, MONET KOKEVAT, ETTÄ LÄÄKÄRIEN ON TÄRKEÄÄ TEHDÄ TUTKIMUSTA.

SUOMEN LÄÄKETIETEEN Säätiön toukokuussa 2023 tekemän kyselyn mukaan yli neljäsosalla (28 %) lääkäritutkijoista mahdollisuudet tehdä tutkimusta ovat koronapandemiaa edeltäneeseen aikaan verrattuna vähentyneet. Suurin syy muutokseen on kliinisen työn kuormituksen kasvaminen. Lisäksi vastaajien mukaan tutkimusrahoituksen saaminen on vaikeutunut ja byrokratia lisääntynyt. Kyselyyn vastasi 689 lääkäritutkijaa, jotka hakivat säätiöltä tutkimusapurahaa.

Vastanneista lääkäreistä 42 prosenttia kertoi, että kliinisen työn kuormitus on kasvanut verrattuna pandemiaa edeltäneeseen aikaan. Avointen vastausten perusteella suurimpia syitä lisääntyneeseen kuormitukseen ovat työntekijäpula, hoitovelka ja entistä vaikeahoitoi-

semmat potilaat, pula jatkohoitopaikoista sekä huonosti toimivat tietojärjestelmät.

Valtaosa (68 %) kyselyyn vastanneista lääkäreistä haluaisi tehdä tulevaisuudessa enemmän tutkimustyötä. Osa halusi saattaa väitöskirjansa loppuun. Jotkut totesivat, että tutkimustyössä meritoituminen on urakehityksen kannalta tärkeää esimerkiksi yliopistosairaaloissa. Toisaalta iso osa lääkäreistä kertoi, että tutkimustyö on kiinnostavaa: se on hyvää vastapainoa kliiniselle työlle ja auttaa kehittymään lääkärinä. Lisäksi monet kokivat, että lääkärien on tärkeää tehdä tutkimusta, sillä se hyödyttää potilaita ja vie lääketiedettä eteenpäin.

Lue lisää: www.laaketieteensaatio.fi

"Korona-aikana syntynyt hoitovelka on merkittävästi lisännyt jonoja. Mitään resurssia syntyneen hoitovelan korjaamiseksi ei ole asetettu — pikemminkin hyvinvointialueiden tavoitteena on vähentää rahoitusta", kommentoi yksi vastaajista.

"Ei ole enää hoitajia. Leikkaukset perutaan ja jää aikaa tieteelle", totesi yksi vastaajista. "Jono kasvaa, mutta töitä ei voi hoitajapulan vuoksi tehdä enempää eli kuormitus on vähäisempää. Päähän ottaa kyllä", kommentoi toinen.

"Koen uuden tiedon tuottamisen tärkeänä. Se antaa mahdollisuuksia vähentää inhimillistä kärsimystä ja auttaa tekemään vastuullisia päätöksiä tulevaisuudessa", totesi yksi vastaajista.

"Byrokratia on aiempaa raskaampaa ja suomalaiset pilaavat sen myötä mahdollisuuden tuotteliaaseen tutkimustyöhön"

TULEVAISUUDEN LÄÄKETIEDETTÄ -KAMPANJA

Auta tutkijoita muuttamaan maailmaa

Säätiö käynnisti vuonna 2024 Tulevaisuuden lääketiedettä -kampanjan, jossa yksityishenkilöillä ja yhteisöillä on mahdollisuus tukea tulevaisuuden uhkakuviiin kytkeytyvää lääketieteen tutkimusta monin eri tavoin: nimikko-hankkeella syntymäpäiväkeräyksellä, teemarahastolla tai vaikkapa rahoit-tamalla kokonaisen tutkimushankkeen. Tukea voi kohdistaa tietyn sairauden tai itseä koskettavan terveyshaasteen tutkimukseen.

MEILLÄ SUOMESSA on maailmanlaajuisestikin korkeatasoista tutkimus-osaamista ja loistavat potilasrekisterit. Mutta ennen kuin uudet hoidot ja lääkkeet näkevät päivänvalon ja edistävät suomalaisten terveyttä, tarvitaan paljon sekä perus- että kliinistä tutkimusta”, muistuttaa säätiön puheenjohtaja Katriina Aalto-Setälä.

Kliinisen lääketieteen tutkimusrahoitus on Suomessa vuosikymmenen aikana huolestuttavasti vähentynyt. Samanaikaisesti tutkimusten mahdollisuudet tehdä tutkimusta ovat kaventuneet. Tulevaisuuden lääketiedettä -kampanjan avulla Suomen Lääketieteen Säätiö haluaa kasvattaa panoksia uusiin tutkimushankkeisiin, -ideoihin ja -innovaatioihin.

Kampanjan kotisivut sijaitsevat osoitteessa www.tulevaisuudenlaaketiede.fi

NEUROLOGIAN PROFESSORI, YLILÄÄKÄRI JUHO JOUTSA:

Aivosairauksien hoito uudistuu, kun hermoverkkojen toimintaa opitaan muokkaamaan

JUHO JOUTSAA tutkii aivojen hermoverkkojen toimintaa ja kehittää neuromodulaatiohoitoja. Aivosairaudet ovat yksi eniten inhimillistä kärsimystä aiheuttavista sairausryhmistä. Joutsaa paikansi hermoverkostot, jotka välittävät aivoissa riippuvuuden paranemista. Tavoitteena on, että tulevaisuudessa näihin verkostoihin vaikuttamalla voitaisiin auttaa ihmistä pääsemään eroon riippuvuudesta. Uusia hoitokeinoja on luvassa myös muihin aivosairauksiin.

Ylilääkäri,
ravitsemustieteilijä,
kliinisen metabolian
professori Kirsi
Pietiläinen.

Sisätautien ja geriatrian
erikoislääkäri, geriatrian
emeritusprofessori
Timo Strandberg..

KIRSI PIETILÄINEN:

Lihavuustutkimus auttaa ymmärtämään, miksi laihduttaminen on niin vaikeaa

KIRSI PIETILÄISEN tutkimusaihe on tärkeä, sillä ylipainoa on kahdella kolmesta suomalaisesta aikuisesta ja lihavuutta joka neljännellä. Hän on löytänyt ilmiön taustalta biologisen mekanismin: laihdutettaessa rasvasolujen energia-aineenvaihdunnasta huolehtivien mitokondrioiden toiminta huononee. Tämä on elimistön luontainen keino jarruttaa laihtumista. Tutkijat etsivät lääkkeitä, jotka vaikuttavat näihin jarrumekanismeihin ja auttavat painonpudotuksessa.

TIMO STRANDBERG:

Tavoitteena pidempi ja parempi elämä

TIMO STRANDBERGIN tutkijanuran aikana suomalaisten elinikä on noussut yli kymmenellä vuodella ja ikääntyneiden toimintakyky on huomattavasti parantunut. Tulevaisuuden haaste on kuitenkin väestön lihominen. Strandbergin tutkimusten perusteella keski-ikä lihavuus lisää gerastenian eli hauraus-raihnausoireyhtymän riskiä. Siihen liittyy lihasheikkoutta, laihtumista ja uupumista. Ilmiötä on tärkeä tutkia, jotta löydetään keinoja sen estämiseen.

> LUE LISÄÄ: WWW.TULEVAISUUDENLAAKETIEDE.FI

Lahjoitukset

Lahjoitus Suomen Lääketieteen Säätiölle ohjautuu laadukkaaseen lääketieteelliseen tutkimukseen. Lahjoitukset käytetään lyhentämättöminä tutkimuksen hyväksi.

KERTOMUSVUONNA säätiö sai lahjoituksia yhteensä 171 013 euroa. Lahjoitusten turvin perustettiin kaksi uutta sidottua rahastoa Vilja Linnean Sarkoomarahasto ja Niilo ja Liisa Koivikon rahasto. Sarkoomarahasto tekee aktiivista varainhankintaa ja sille on laadittu toimiohje ja valittu erillinen ohjausryhmä.

Säätiö kiittää lahjoittajia saamastaan tuesta!

TULE MUKAAN tukemaan suomalaista lääketieteellistä tutkimusta ja rakentamaan perustaa suomalaiselle terveydenhoidolle. Jokainen suomalainen ansaitsee hyvää hoitoa. Yksityishenkilöiden ja yritysten tekemät lahjoitukset ovat keskeinen säätiön varojen lähde. Olemme kiitollisia jokaisesta lahjoituksesta, jonka avulla voimme tukea tutkimusta.

Voit ohjata tukesi itsellesi tärkeään kohteeseen.

Jokainen lahjoitus on meille tärkeä. Voit tehdä yleislahjoituksen tai valita, mille lääketieteen alalle haluat lahjoituksesi kohdentaa.

Voit tehdä lahjoituksen Suomen Lääketieteen Säätiön

lahjoituskaupassa osoitteessa www.laaketieteensaatio.fi/lahjoitukset. Lahjoitussivuston kautta voit ohjata tukesi itsellesi tärkeään kohteeseen valitsemalla, mitä lääketieteen tutkimusalaa haluat tukea.

Keuhkosairaudet

Auta hengittämään helpommin

Ihotaudit

Ihotauti ulottuu pintaa syvemmälle

Tartuntatautien tutkimus

Ratkaisuja epidemioihin ja vieraita mikrobeja vastaan

Kansanterveystyö

Suomalaisten terveyden tueksi

Silmäkirurgia

Kirkasta monen maailma

Lääketieteen teknologia

Innovaatioita terveyden hyväksi

Syöpätaudit

Joka kolmas suomalainen kokee syövän elinaikanaan

Lasten- tai nuortenpsykiatria

Tukea mielenterveydelle

Sydän- ja verisuonitaudit

Pidä yllä elämän sykettä

Lääketutkimus

Parannuskeinoja nykyisiin ja tuleviin sairauksiin

Yleislahjoitus lääketieteen tutkimukseen

Tutkimus turvaa tulevaisuuden

VILJA LINNEAN SARKOOMARAHASTO TUKEE SARKOOMASYÖPIIN KOHDISTUVAA TUTKIMUSTA

Sarkoomarahasto syntyi Vilja Linnean tarinasta

Lue Viljan tarina ja lisää tietoa
rahastosta: sarkoomarahasto.fi.

Vilja olisi halunnut aloittaa kemian opinnot ja päästä kehittämään lääkkeitä parantumattomiin sairauksiin. Tähän samaan pyrkii Vilja Linnean Sarkoomarahasto.

ELOKUUSSA 2022 osteosarkoomaan 20-vuotiaana menehtyneen Vilja Linnea Alven toive oli kehittää lääkkeitä parantumattomiin sairauksiin. Viljan kuoleman jälkeen tämän läheisten keskuudessa vahvistui jo aikaisemmin syntynyt halu sarkoomatutkimuksen tukemiseen. Nyt tavoitteita edistää vuonna 2023 perustettu Vilja Linnean Sarkoomarahasto. Sen tehtävänä on tehdä tunnetuksi sarkoomasyöpiä, tukea niihin liittyvää yhteistyötä sekä tukea sarkoomiin kohdistuvaa tutkimusta, koulutusta ja hoitojen kehittämistä.

TESTAMENTTI LÄÄKETIETEEN TUTKIMUKSEEN ON TESTAMENTTI KOKO SUOMEN KANSALLE

Yksityishenkilö voi tehdä testamenttilahjoituksen säätiön hyväksi. Lahjoitusten avulla tuemme ja puolustamme Suomessa tehtävää lääketieteellistä tutkimusta.

Testamenttilahjoituksella voit varmistua siitä, että haluamasi osa omaisuudestasi käytetään yhteiseen hyvään. Testamenttissasi voit itse määrittää osuuden, jonka haluat lahjoittaa. Halutessasi voit määrätä testamenttisi kohdennettavan tietyn lääketieteen alan tutkimukseen.

Säätiön varojen hoito

SÄÄTIÖN TAVOITTEENA on pitkällä aikavälillä jakaa keskimääräistä omaisuuden reaalista nettotuottotasoa vastaava määrä apurahoina ja palkintoina. Vuosittain myönnettävien apurahojen määrä on ollut kymmenen vuoden aikana keskimäärin 3,1 prosenttia taseen omasta pääomasta. Vuonna 2023 jaettu apurahasumma oli 3,0 prosenttia ja koko varojenkäyttö 3,5 prosenttia taseen omasta pääomasta.

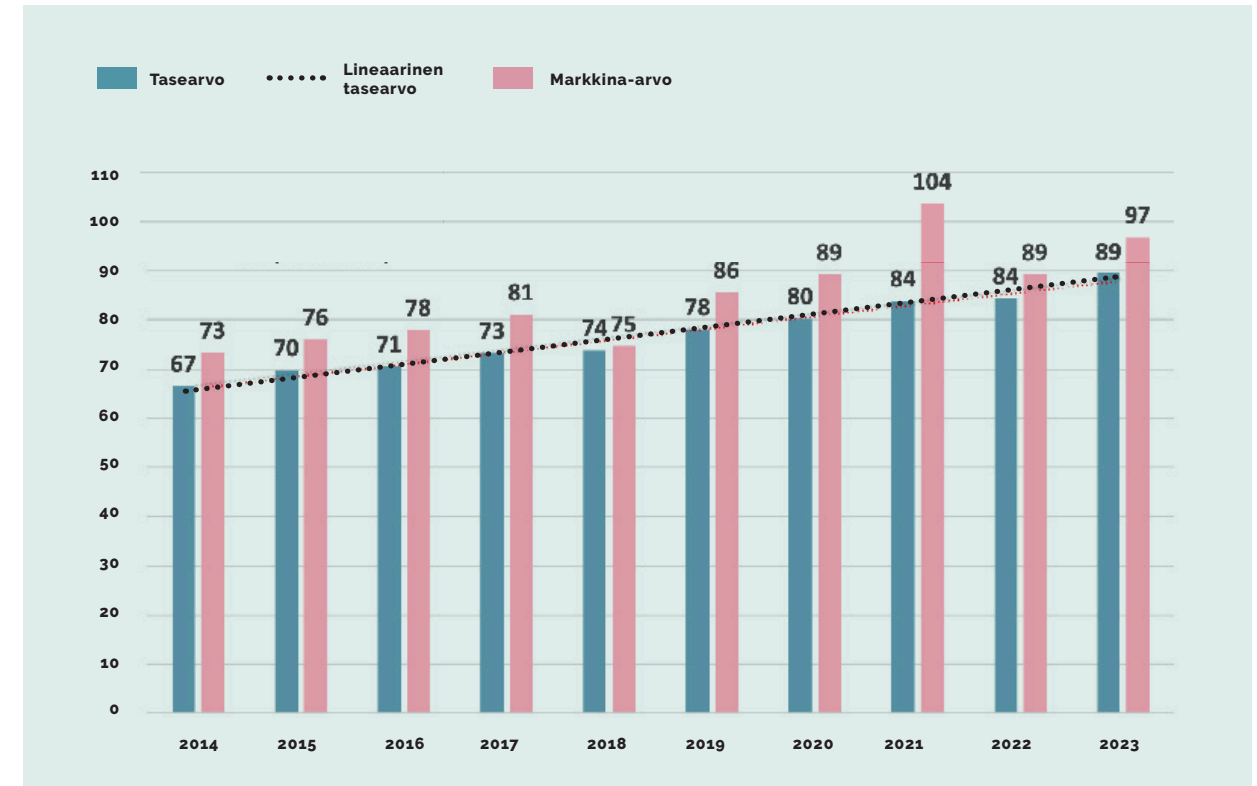
Säätiön sijoitukset on hajautettu eri omaisuusluokkiin ja maantieteellisesti tuotto ja riski huomioon ottaen. Hajauttamisella tuetaan tuottotavoitteen saavuttamista pitkällä aikavälillä. Osakkeiden osuus säätiön sijoituksista oli vuoden lopussa 61,6 prosenttia.

Sijoitustoiminnan tuotto vuonna 2023 oli 10,8 %. Sijoitusomaisuuden markkina-arvo oli vuoden lopussa 96,7 miljoonaa euroa ja kirjanpitoarvo oli 84,4 miljoonaa euroa. Sijoitusomaisuuden ja taseen kehitys viimeisen kymmenen vuoden aikana (miljoonaa euroa) on esitetty kuvassa 2.

Lääketieteen Säätiö on sitoutunut vastuulliseen sijoittamiseen. Vastuullisen sijoittamisen

avulla varmistetaan sijoituksille hyvä tuotto sekä hallitaan sijoitusriskejä tehokkaasti. Vastuullinen sijoittaminen tarkoittaa, että säätiö ottaa sijoituspäätöksiä tehdessään huomioon taloudellisten näkökantojen lisäksi myös ympäristön, sosiaalisen vastuun ja hyvän hallinnon (ESG) näkökulmat. Säätiön sijoitustoiminnassa vältetään sijoituksia kohteisiin, joiden toiminta on ristiriidassa tai vaarantaa terveyden ylläpitämistä. Säätiö sitoutuu Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteiden mukaiseen sijoitus-salkkuun. Varainhoitajien tulee huomioida ilmastomuutoksen vaikutukset sijoituskohteita valittaessa.

Säätiö toteuttaa vastuullisen sijoittamisen periaatteita ensisijassa varainhoitajien kautta. Säätiö edellyttää, että valittu yhteistyökumppani on määritellyt vastuullisen sijoittamisen periaatteet ja raportoi vastuullisuuden tuloksista. Vastuullisuuden tulee kuulua integroituna osana sijoitustoimintaan. Vastuullisuuden vaikutuksia salkun tuottoon ja riskiin mitataan siten, että käytettävät aikasarjat ovat riittävän pitkiä. Säätiön sijoitussalkusta tehdään vuosittain erillinen vastuullisuusanalyysi. Myös sal-

kunhoitajien menestymistä ja kuluja vertaillaan säännöllisesti.

Säätiön ja rahastojen tilikauden tulos ennen rahastosiirtoja oli 0,5 miljoonaa euroa, rahastosiirrot -0,04 miljoonaa euroa ja säätiön tilikauden ylijäämä 0,5 miljoonaa euroa.

KUVA 2
Sijoitusomaisuuden
kehitys milj. euroa
2014-2023

TULOSLASKELMA Euro	1.1.2023– 31.12.2023	1.1.2022– 31.12.2022
VARSINAINEN TOIMINTA		
Kulut		
Jaetut apurahat	-2 464 500	-2 279 566
Henkilöstökulut	-138 384	-118 662
Muut varsinaisen toiminnan kulut	-199 781	-191 825
VARSINAISEN TOIMINNAN KULUJÄÄMÄ	-2 802 665	-2 590 053
VARAINHANKINTA		
Tuotot		
Lahjoitukset	171 013	4 945
Kulut		
Varainhankinnan kulut	-33 098	-13 629
VARAINHANKINNAN TUOTTOJÄÄMÄ	137 915	-8 684
SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA		
Tuotot		
Voitto-osuustuotot	941 405	799 299
Arvopapereiden luovutusvoitot	1 611 524	4 946 648
Arvonlennusten palautukset	1 841 253	99 195
Vuokratuotot	21 843	20 103
Muut tuotot	178 804	198 872
	4 594 829	6 064 117
Kulut		
Yhtiövastikkeet	-3 539	-3 124
Arvopapereiden hoitokulut	-22 600	-23 505
Arvopapereiden luovutustappiot	-135 454	-1 240 246
Arvopapereiden arvonalennukset	-1 186 323	-1 880 267
Muut kulut	-33 283	-25 915
	-1 381 198	-3 173 057
SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINNAN TUOTTOJÄÄMÄ	3 213 631	2 891 060
TUOTTOJÄÄMÄ	548 881	292 323
RAHASTOSIIRROT	-39 541	289 810
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	509 340	582 133

TASE Euro	31.12.2023	31.12.2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
SIJOITUKSET		
Yhdistetty sijoitusomaisuus		
Huoneisto-osakkeet	153 211	153 211
Muut arvopaperit	84 441 705	83 020 378
Muut sijoitukset	250	250
SIJOITUKSET YHTEENSÄ	84 595 166	83 173 837
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikainen		
Siirtosaamiset	49 060	99 959
Rahat ja pankkisaamiset	804 206	1 083 264
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	853 266	1 183 227
VASTAAVAA YHTEENSÄ	85 448 432	84 357 062
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	8 409	8 409
Sidotut rahastot		
Omakatteiset rahastot	37 334 801	37 048 480
Muut sidotut rahastot	12 713 951	12 960 730
Sidotut rahastot	50 048 751	50 009 211
Vapaat rahastot	1 568 117	1 648 117
Kantarahasto	28 700 695	28 038 563
Tilikauden ylijäämä	509 340	582 133
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	80 835 313	80 286 432
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Arvopapereiden hoitokulut	13 870	27 161
Arvopapereiden arvonalennukset	3 174	776
Muut kulut	4 596 076	4 042 692
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	4 613 119	4 070 630
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	85 448 432	84 357 062

Hallinto ja henkilöstö

Neuvottelukunta 2023

Säätiöllä oli toimintavuonna sääntöjen mukainen **neuvottelukunta**. Se valitsee hallituksen jäsenet ja tilintarkastajat, käsittelee tilinpäätöksen ja toimintasuunnitelman sekä päättää hallituksen ja valiokuntien palkkioista.

Säätiön neuvottelukunnan jäsenet valitsee Suomalaisen Lääkäriseura Duodecimin valtuuskunta.

Hallitus 2023

Hallitus päättää apurahojen ja Pohjolan lääketieteen palkinnon jaosta, kehittää ja valvoo varainhankintaa ja päättää sijoitustoiminnan periaatteista ja sijoitusstrategiasta sekä hyväksyy tilinpäätöksen ja laatii toimintasuunnitelman. Hallitus on vahvistanut itselleen työjärjes-

NEUVOTTELUKUNTA 2023	Jäsen vuodesta	Toimikauden päättymisvuosi
professori Katri Kaukinen	2022	2024
OTK Piia-Noora Kauppi	2022	2024
professori Juhani Knuuti	2021	2023
professori Reetta Kälviäinen	2022	2024
professori Sanna Lauslahti	2023	2025
professori Kari Majamaa	2021	2023
professori Timo Otonkoski	2019	2024
professori Seppo Parkkila, pj.	2018	2023
professori Hilpi Rautelin	2023	2025
professori Heikki Ruskoaho	2018	2023
KTM Harri Saukkomaa	2023	2025
toimitusjohtaja Anne-Mari Virolainen	2023	2025

HALLITUS 2023	Jäsen vuodesta	Toimikauden päättymisvuosi
professori Katriina Aalto-Setälä	2023	2025
professori Klaus Elenius, pj.	2018	2023
VTM, MBA Susanna Korpivaara	2019	2024
professori Antti Lauerma	2021	2023
KTM, VN Elmar Paananen	2023	2025
KTM, Ira van der Pals	2022	2024

tyksen, apurahojen jakoperiaatteet, sijoitustoiminnan periaatteet ja säätiön lähipiiriohjeen. Nämä tarkistetaan vuosittain. Hallitus piti seitsemän kokousta.

Hallituksen puheenjohtajan vuosi-
palkkio oli 9 200 euroa ja jäsenen
palkkio 6 600 euroa. Valiokuntien
puheenjohtajan palkkio oli
3 300 euroa ja jäsenen palkkio
2 000 euroa. Neuvottelukunnan
puheenjohtajalle ja jäsenille ei
makseta palkkiota.

Muutokset vuoden 2024 alusta

Neuvottelukunnan syyskokouksessa hallituksen puheenjohtajaksi kalenterivuodeksi 2024 valittiin Katriina Aalto-Setälä. Hallituksen varapuheenjohtajaksi valittiin Susanna Korpivaara. Hallituksen uudeksi jäseneksi valittiin professori Taneli Raivio ja professori Juhani Knuuti.

APURAHAAVALIOKUNTA 2023	Jäsen vuodesta	Toimikauden päättymisvuosi
professori Johanna Kuusisto, pj.	2019	2024
professori Johanna Laukkarinen	2018	2023
professori Ville Peltola	2019	2024
professori Terhi Piltonen	2019	2024
professori Ari Ristimäki	2023	2025
professori Kaisa Tasanen-Määttä	2018	2023

STIPENDIVALIOKUNTA 2023	Jäsen vuodesta	Toimikauden päättymisvuosi
professori Mika Rämetsä, pj.	2020	2025
dosentti Mikael Ekblad	2022	2024
dosentti Kati Elima	2020	2025
dosentti Ilkka Junntila	2018	2023
professori Juhani Junntila	2022	2024
dosentti Erika Jääskeläinen	2019	2024
dosentti Maija Pihlajamäki	2022	2024
dosentti Ville Sallinen	2022	2024
dosentti Kirjo Wartiovaara	2020	2025

Apurahapäätösten valmistelu

Hallituksen apurahapäätökset valmisteltiin kolmessa asiantuntijaelimessä. Tutkimusryhmän perustajan ja Palaavan tutkijan sekä Uudet tutkimusavaukset -apurahahakemukset arvioi säätiön apurahavaliokunta. Eka-, kannustus- ja tutkimusapurahahakemukset arvioi säätiön stipendivaliokunta. Post doc -hakemukset arvioi post doc -poolin asiantuntijaryhmä, jossa säätiön edustajina toimi Antti Lauerma. Säätiö toteutti säätiön apurahanhakijoille koronan vaikutuksia koskevan kyselyn.

Sijoituspäätösten valmistelu

Sijoituspäätösten valmistelusta vastasi toimikunta, johon kuuluivat Ira van der Pals ja Elmar Paananen ja sihteerinä säätiön asiamies. Toimikunta kokoontui kaikkiaan seitsemän kertaa. Toimintavuoden aikana päivitettiin säätiön sijoitussuunnitelma ja tehtiin lisäsi- joitus epälikvideihin korkorahastoihin. Vuoden aikana toimikunta aktiivisesti arvioi ja seurasi korko- ja inflaatioympäristössä tapahtuneiden muutosten vaikutuksia.

Viestintä

Säätiö käytti pääasiallisena viestintä- ja vuorovaikutuskanavana X:ää (aiemmin Twitter), jossa säätiöllä oli yli 1 900 seuraajaa. Säätiön uutiskirjeellä oli noin 3800 tilaajaa ja se ilmestyi viisi kertaa. Vuoden aikana julkaistiin kotisivuilla tiedotteita tutkimusrahoituksesta ja apurahansaajien haastatteluita. Sarkoomarahastolla on omat erilliset verkkosivut ja sosiaalisen median tilit.

Säätiön viestintä- ja varainhankintatointimikunta ohjaa säätiön viestinnän ja varainhankinnan tekemistä. Toimikunta kokoontui kertomusvuoden aikana kolme kertaa. Toimikuntaan kuuluivat säätiön viestintäpäällikkö ja asiamies sekä hallituksen jäsen Susanna Korpivaara ja Katriina Aalto-Setälä. Varainhankinnassa otettiin käyttöön uusi järjestelmä lahjoittajatietojen hallintaan ja toteutettiin joulukampanja. Sarkoomarahasto toteutti merkkipäiväkeräyksen.

Tulevaisuuden lääketiedettä -podcast-sarja ilmestyi vuoden 2023 aikana kolmen jakson edestä. Podcastien aiheina olivat muun muassa dna-teknologiat, bakteerit ja virukset. Yhteensä säätiön podcasteille oli vuoden 2023 loppuun mennessä kertynyt 870 seuraajaa ja yli 21 000 kuuntelukertaa.

Säätiö tuki Turun yliopiston lääketieteelli-

sen tiedekunnan promootion järjestämistä ja järjesti tutkijasymposiumin promootioviikolla Turussa. Säätiön tutkijasymposium Finding a way – the Scientist's Career Path pidettiin Medisiina D:ssä 24.5. Symposiumin avausesitelmän piti professori Mikael Knip.

Säätiö järjesti vuoden aikana kaksi lääketiedettä tukevien säätiöiden tapaamista ja osallistui Suomalainen Tiedeakatemian tekoälykokeiluun, jossa analysoitiin lääketiedettä rahoittavien säätiöiden hakemusaineistoja. Tavoitteena oli tunnistaa lääketieteen nousevia teemoja ja selvittää säätiörahoituksen kohdentumista.

Muu hallinto

Säätiön osa-aikaisena asiamiehenä toimi DI Jouni Lounasmaa. Toimistopalvelut ostetaan Duodecim-seuralta. Säätiön sihteerinä toimi HSO-sihteerä Marketta Kaunisto. Säätiön sopusuhteisena viestintäpäällikkönä toimi VTM Ilmari Tuomivaara. Omaisuudenhoito- ja taloushallinnon palvelut ostetaan alan yrityksiltä.

Tilintarkastajat

Säätiön tilintarkastajina toimi tilintarkastusyhteisö KPMG oy, päävastuullisena tilintarkastajana KTM Kirsi Aromäki KHT.

Riskienhallinta ja toimintaperiaatteet

HALLITUS VASTAA strategia-asiakirjassa kuvatusta säätiön riskienhallintapolitiikasta ja valvoo sen toteuttamista. Asiamies vastaa hallituksen ohjeistuksen mukaan riskienhallinnan toteuttamisesta. Taloudellisista riskeistä merkittävin on sijoitustoimintaan liittyvä epävarmuus. Sijoituksia hoidetaan suunnitelmallisesti ja niihin liittyvää riskiä hallitaan hajauttamalla sijoitukset varainhoitajien välillä, sijoituslajeittain ja maantieteellisesti. Säätiöllä on hyväksytty sijoituspolitiikka, joka muodostaa sijoitustoiminnan riskienhallinnan ohjeen.

Hallituksen sijoitustoimikunta valmistelee sijoitusasiat hallitukselle, laatii ehdotuksen säätiön sijoitustoiminnan periaatteiksi ja sijoitusstrategiaksi, seuraa sijoitusstrategian toteutumista ja arvioi sijoitustoiminnan riskejä, valvoo ja ohjaa varainhoitajia sijoitusstrategian toteutuksessa ja kilpailuttaa varainhoitajat määräajoin.

Osa säätiön keskeisistä toiminnoista on ulkoistettu kustannustehokkuuden saavuttamiseksi (omaisuudenhoito, toimistopalvelut, taloushallinnon palvelut). Palvelujen laatuun liittyvää riskiä alennetaan valitsemalla palveluntarjoajat huolellisesti, säännöllisellä raportoinnilla ja seurannalla sekä kilpailuttamisella.

Säätiöllä on vastuuvakuutus, joka kattaa hallituksen ja asiamiehen toiminnan. Säätiöllä on myös luottamustehtävissä toimivien tapaturmavakuutus, joka on voimassa säätiön tehtävissä ja niihin liittyvillä matkoilla.

Hallitus tarkastelee säätiön toimintaan liittyviä riskejä kokouksissaan vähintään kerran vuodessa. Hallitus käsittelee vuosittain elokuun kokouksessaan strategian ja toimintaperiaatteet sekä hallituksen työjärjestyksen. Lisäksi hallitus arvioi vuosittain, miten apurahapolitiikalla parhaiten toteutetaan lääketieteellisen tutkimustyön ja koulutuksen tukemista. Hallitus arvioi toimintaansa vuosittain. Säätiöllä on hallituksen vahvistama lähipiiriohje.

Säätiön verkkosivuilla on esillä toimintakertomus <http://www.laaketieteensaatio.fi>, jossa on taulukoitu kaikki lähipiiritapahtumat säätiölain ja säätiön hyvän hallintotavan mukaisesti.

Kuluvan vuoden näkymät

SÄÄTIÖ JAKAA apurahoina ja palkintoina yhteensä noin 2,6 miljoonaa euroa. Säätiö pilotoi yhteistyössä muiden säätiöiden kanssa Aivotuonti-rahoitusta kokeneiden tutkijoiden ulkomailta Suomeen palaamisen edistämiseksi.

Säätiö järjestää Lääketieteen Säätiön kutsusymposiumin, joka kokoaa yhteen lääketieteen tutkimuksen keskeisiä vaikuttajia ja tarjoaa säätiön suurimpien apurahojen saajille – uusien tutkimusryhmien perustajat ja tutkimuksen tulevat huippunimet – tilaisuuden esitellä omia tutkimusteemojaan. Symposium järjestetään Oulussa yhteistyössä lääketieteellisen tiedekunnan kanssa.

Säätiö panostaa varainhankintaan muun muassa toteuttamalle Tulevaisuuden lääketiedettä varainhankintakampanjan. Lahjoittajille viestitään muun muassa säännöllisten lahjoit-

tajauutiskirjeiden muodossa. Säätiö tavoittelee tunnettuutensa kasvattamista potentiaalisten lahjoittajien ja lääketieteen tutkijoiden keskuudessa tiedottamalla aktiivisesti tukemistaan lääketieteen tutkijoista ja tutkimuksesta.

Säätiö on vuorovaikutuksessa muiden lääketieteen tutkimusta tukevien säätiöiden ja tahojen kanssa ja ylläpitää yhteistyössä säätiöiden ja Duodecimin kanssa Tutkijaportti-verkkopalvelua.

Säätiö kehittää salkunhoidon vastuullisuutta yhdessä varainhoitajien kanssa.

Säätiö jakaa apurahoina ja palkintoina yhteensä noin 2,6 miljoonaa euroa.

Tilintarkastuskertomus

Suomen Lääketieteen Säätiö sr:n hallitukselle
Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

LEMME TILINTARKASTANEET Suomen Lääketieteen Säätiö sr:n (y-tunnus 0221106-3) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1. – 31.12.2023. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntonamme esitämme, että säätiön tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa on annettu säätiön toiminnasta tilikaudella tie-

dot, jotka ovat olennaisia säätiön tarkoitusta ja toimintamuotoja koskevien sääntömääräysten noudattamisen arvioimiseksi. Palkkioita ja korvauksia, jotka säätiö on suorittanut sen toimielinten jäsenille, on pidettävä tavanomaisina.

Helsingissä 14. huhtikuuta 2024 KPMG OY AB

Kirsi Aromäki
KHT

